

Èse de două ori in septimana: **Joi** a si **Dominec**'a; ăra candu va pretinde importantia materieloru, va est de trei sėu de patru ori in septimana.

Pretulu de prenumeratiune,
pentru Austria:
pe anu intregu . . . . . 8 fl. v. a.
diimetate de anu . . . . . 4 fl. v. a.
patrariu . . . . . 2 fl. v. a.
pentru Romania si strainotate:
pe anu intregu . . . . . 12 fl. v. a.
diimetate de anu . . . . . 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresă si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sėu speditur'a; cāte vor fi netrancate, nu se vor primi, ăra cele anonime nu se vor publică.

Pentru **anuncie** si alte comunicatiuni de interesu privatu — se respunde cāte 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu soadiutu. Pretiulu timbrulu cāte 30 cr. pentru una data se antecipa.

Cātra on. Publicu!

Dupa-ce sacrulu interesu si scopulu speciale, pentru care am infiintiatu acėsta fōia, si cu grele sacrificia o sustienuramu 9 ani de dile, — in faci'a celoru mai grele si critice imprejurări de astadi, ce — dupa asteptările comune, — in decursulu anului ce incepemu, negresitu trebue sė aduca mari, si in viėti'a popóraloru afundu taiatōrie schimbări, ni comanda imperiosu, continuarea cu ori ce pretiu a intreprinderi nōstre luminatōrie si orientatōrie:

Supunendu-ne acestoru consideratiuni, prin acėst'a publicam

Invitare de prenumeratiune

la
"ALBINA"
pe anulu 1875, cu pretiurile si in conditiunile de pana acuma.

Rogāmu cu totu de a dinsulu si cu tōta intetire, nu numai a grabi cu prenumeratiuni cātu mai multe, pentru de a ni usurā subsistinti'a si mai antai de tōte regularea espeditiunei, si cu refuirea restantieloru celoru multe, de pre anii precedinti, — pentru de a ni face posibilu s'ă implinire a detorintieloru nōstre.

Am lasatu si mai de parte pretiurile dintru inceputu, cele atātu de mice, cum nu se mai afla la alta fōia de asemenea cuprinsu; am lasatu aceste pretiuri, contandu la latirea foiei si a principieloru nōstre nationali, ăra nici de cātu la vr'unu cāsėigu materialu, la care nu ne am ganditu nici o data, de candu am apucatu — pre acestu terenu de lupta, pentru adeveru si dreptate.

Cārturarilor nostri celoru fōrte seraci. anume invetiatorilor nostri celoru cu dotatiuni slabe si neregulate, buerosu ne invoim a li dā si mai de parte foia nōstra cu pretiuri scadiute — pan' la diimetate. Dar *esemplaria gratis* — nu mai potemu acordā. Am datu peste 100, precātu timpu subsistinti'a foii nōstre a fost asecurata prin subventiunea ilustrilor dd. de *Mocioni*. Totusi vom dā buerosu cātu unu esemplariu de gratificatiune aceloru domni ce prin zelulu loru ni vor adunā mai multi prenumeranti, sėu ni vor tramite corespundintie bune; de asemenea si reuniuniloru culturali ale tenerimei nōstre studiōse, precātu acelea nu ar dispune de medilōcele banali, necesari pentru prenumeratiune.

Redactiunea.

La anulu nou 1875!

Da, intr'adeveru — nu numai sentimentu, prin scaderea din dia in dia a poteriloru nōstre, ci — tocmai s'ă pricepem, dēca combināmu bine imprejurările, cā — luptāmu celu din urma anu pre acestu terenu, in acėsta directiune.

"Albina" s'ă infiintiatu de mare nevoia.

Siesse-siepte ani — intemeiatorii ei au observatu retacindu din ce in ce totu mai multu — pre acėi ce — credeau cā ar fi obligati s'ă iubēca si ferēca de reu, si pre cari, dupa-ce vediura, cā prin informatiuni private nu-i mai potu abate la calea rea, socoteau cā ii vor aduce gratiune prin vōcea opiniunei publice, de despterea si alarmarea multimei nōstare; — prin medilōcirea unui organu — intre tōte imprejurările — se — si vedemana.

A medilōci *impacare* si *complanare* — ăra dintru inceputu, si totu acėst'a a remasu — pona astadi — parol'a, program'a Albinei.

A impacā si complanā trecutul cu presente si cu viitorulu, asiā numitul dreptu istoricu cu dreptulu naturale, nealienabile alu omului, alu cetatanului si alu poporului.

A impacā si complanā — pre cei de susu cu pre cei de dīesu, pre cei de la putere cu pre cei pana aci purariu apesati si despoiatu.

A impacā si complanā — Imperati'a cu pretensiunile, cu conditiunile de viėti'a si de desvoltare ale celoru trei milione de Romani — pururi credintiosi ai sei, dar pururi desconsiderati si nedreptatiti.

A impacā si complanā pre representantii elementulu magiaru — cu elementulu romanu, atātu de reu judecatu si maltratatu de ei!

A impacā si complanā postulatele progresului si civilizatiunii moderne, generali, cu patri'a si constitutiunea patriei, croita si splootata mortisiiu totu numai de o clasa, de o mica minoritate.

A incercā tōte, cu bunu, cu reu, pentru d'ă salvā interesele cele mari ale societatei, facendu posibilu o complanare a loru amita, fora isbiri si conflicte de mōrte, fora versare de sange, fora revolutiune!

Cine — va essaminā cu buna atentiune activitatea nōstra si a partitei nōstre — inca de la anulu 1860, anulu incependu ca postulatele edicate in acėsta privintia la *senatulul imperiale immultitu*, si apoi la *diet'a Ungurēca* de la 1861, si va continuā acestu studiu in foia nōstra de la 1866 incociā, acel'a se va convinge pe de plinu, cā noi pururi, prin tōte medilōcele, intre tōte imprejurările si in tōte modurile, am urmatu acėsta tendintia.

Ori candu ni s'ă imbiatu o ocaziune, ori unde ni s'ă parutu unu faktore de pricepere si de influentia, — noi am fost gat'a a intrā in discusiune — cu sinceritate si loialitate, si a merge in devotamentulu nostru patriotecu, in concesiunile si consideratiunile nōstre facia de asiā-numitul dreptu istoricu — pana la extremele margine ale posibilului.

Dorere — totu de a un'a. tōte *inde-siertu!*

Ba — inca mai reu de cātu in desiertu, mai reu de cātu fora rezultat, adēca: *cu rezultatu tocmai contrariu!*

In locu d'ă capacitā si molcomi prin devotamentulu nostru, prin concesiunile si sacrificiele nōstre, apoi — cei de la putere inca mai multu s'au instrainatu, isolatu si infuriatu chiar de noi!

In locu d'ă se reconōce si apretiui bunele, loialile, patrioticele nōstre tendintie si stāruintie, — noi in publicu, in gur'a mare am fost dechiarati de agitatori periculosi, de gravitatori in afara, de inamici ai patriei si constitutiunei, — specialminte ai natiunei magiare, si — tōte furiile unui despotismu impetritu si a unei netolerantie absolute, s'au descarcatu in capulu nostru si alu partitei nōstre!

Intr'aceea, sub pretestu d'ă asecurāti'a inontra pericolulu celui mare, cu care se pretindea cā ar amenintia-o nationalitatē, s'au intrudusu legi si institutiuni, cari mereu enervara ti'ă, mistuindu-i tōte poterile, aducend'o la marginea bancrutei si — peririi!

Ei bine, dupa acėsta trista esperintia, ajunsi acolo unde suntemu, — program'a nōstra, tendintia si activitatea

nōstra medilōcitōria, mai pōte ave locu si ratiune? se mai pōte continuā cu buna credintia si sperantia?

Abiā credemu, s'ă se mai afle, care se dica — *da*.

Precātu timpu deci — starea de astadi a lucrurilor va remanē carea este ea in Austro-Ungaria, — ori-ce incercare s'ă stōrtiare d'ă medilōci intru interesulu popóraloru nedreptatite si a nume a celoru trei milione de Romani, atātu de compacti, si de atāt'a insemnatate politica si strategica in Orientele monarchiei, pare ni-se cā este nu numai nefolositōria, ma chiar fōrte daunōsa; de 6ra-ce aceea totu mai tare instraina si amarese, totu mai de parte impinge pre calea spre propaste!

Asiā cum suntemu, stāmu — credemu — de adreptulu in faci'a alternativei: *s'ă se capitulāmu naintea pretensiuniloru barbabe brutali de la putere, adēca — s'ă renunciāmu la conditiunile de desvoltare si essistintia nationala publica in statu*, s'ă se facemu cum au facutu totu de un'a, in asemenea situatiune, domni magiari. adēca: s'ă cautāmu ori unde, mōcar si la inamici ai statului nostru — aliantia, s'ă complotāmu; s'ă conspirāmu — pentru resistintia chiar si fisica.

Da, acėst'a ar fi alternativ'a, naintea cārei am fi ajunsu, dēca presintea stare a lucrurilor aru mai potē durā lungu timpu: cea-ce insa, lauda Tatalui din ceru, nime nu mai crede; din contra tōta lumea conosetōria de imprejurări, tiene sigur cā in decursulu acestui anu 1875 — nesmintitu trebue s'ă se intempe schimbări de sistema, spre mantiurea tierii si a popóreloru ei.

Ce e dreptu: tōte tendintiele si stāruintiele de susu, precum suntemu informati, mergu cu totu de a dīnsulu intr'acolu, cā — cu ori ce pretiu s'ă se lungēca acēsta amara si ticalōsa stare de astadi, s'ă se lungēca mai antai de tōte, prin votarea de ori ce dāri si sarcine s'ar pofti, si mōcar prin cele mai cumplete moduri d'ă essecutā acele dāri; eventualminte chiar si prin suspinderea drepturiloru constitutionali, si asiā "*constitutiionali*" numai dupa nume si dupa spese!

Dar in fine, ori cum s'ă fie, noi — cetitorii notarii si-vor aduce bine a minte, am spus si aretatu din capulu localni de multu, cā — incetandu ratiunea d'ă mai continuā noi tendintia si politica nōstra medilōcitoria, trebuindu noi s'ă parasimu o data acestu stadiu alu procesului nostru politicu-nationale, prin carele — moralminte si logicaminte nu poteamu s'ă nu trecemu, de 6ra-ce "*salto mortale*" nu assiste in desvoltarea naturale a lucrurilor: *rol'u nōstra, rol'a Albinei* de pana acuma — a incetatu; si — va trebui s'ă vina la rōndu — alti 6meni, cu alte principia, fie pentru d'ă — secerā, dupe greu'a munca s'ă — de a capitulā, adēca a renuciā la pretensiunile nōstre nationali, atātu de moderate si de juste, fie — pentru d'ă inaugurā alta politica, mai energica, pan' la resistintia fisica. 6r noi, cei ce astadi luptāmu si suferimcu cu program'a nōstra, noi — implinindu-ni rol'a si misiunea, incheindu podulu de trecere — ori inainte, ori in deretru, vom intrā in statulu de odihna, dēca ne vom senti obositi si despoteriti, s'ă — ne vom insirā in taber'a nōua, ca soldati de rōndu, dēca vom mai avē pofta de lupta.

Noi am politisatu si diplomatisatu destulu, credemu cu credintia si onōre.

Chiamarea nōstra, la punctulu pan' la care am ajunsu, dēca o pricepem bine, nu mai pōte fi, decātu — a aprinde cātu

mai multe lumini, pentru d'ă clarificā cātu mai bine situatiunea, pentru ca — cei-ce se vor senti chiamati d'ă conduce mai de parte natiunea, s'ă vēda in tōte partile limpede, s'ă se pōta orientā cātu mai deplinu; s'ă nu retacēca, s'ă nu apuce pedisiiu — nici inainte, nici in deretru.

Prin tōte aceste — noi n'am disu, n'am vrutu s'ă dicemu, nici cā activitatea nōstra, la o anumita dia, intr'unu anumitu modu, ne aperatu se va terminā, cu atātu mai pucinu cā, cu rol'a nōstra, cu program'a nōstra de pana aci, va trebui s'ă incete si "*Albina*." Nu. "*Albina*" este unu organu s'ău instrumentu, care pōte s'ă faca servitia — dupa cum i se vor cere. i se vor inspirā tonurile, intru interesulu causei, si asiā dara — si dupa alta programa; dar — nu prin noi, nu din man'a nōstra, ci din a 6neniloru nōuei situatiuni.

Scopulu nostru politicu — a fost, este si remane: *a salvā cu ori-ce pretiu — posibilitatea d'ă coessiste — in fratietate, in desvoltare libera si spriginire reciproca cu Tronulu*, cu potestātile statului, 6r mai vertosu — *cu natiunea magiara*, astadi atātu de reu amagita si retacita, prin imbetatii de putere si corruptii de strainismu — copii ai sei.

Acestu scopu — nici in decursulu anului ce astadi incepemu — nu-lu vom perde din vedere, ci lu vom splicā si clarificā totu mai multu — intru interesulu sacrei cause nationali si patriotece, carei ne-am ingagiatu a servī cu zelu si credintia. Dē aci mai de parte, dēca evenimentele nu ni voru favorī rolei si chiamării, ni vom spalā manele, cu cea mai liniscita consciintia si — vom face locu altora! — **BABES'U.**

Budapesta, in 1/13 ian. 1875.

Crisa ministeriale in Francia — nu sa deslegatu, ci sa amenatu.

Dupa-ce M a c - M a h o n, dela toti, cātu cāti s'ă adresatu pontru compunerea unui nouu ministeriu, prim' respunsulu cā, pe bas'a planului seu de constituire — este cu nepotintia, — apoi densulu se puse in capulu ministriloru de pana aci, si ii persvaso, cā se remana in posturile loru — mōcar pon' la lamurirea situatiunei, ce are s'ă urme prin desbateru legiloru constitutiōrie de putere.

Curendu asiā-dara avendu a veni pe tapetu acele legi, de la rezultatulu ce va avē desbarea loru, va depinde, cā — 6re ce feliu de guvernii se va pōte constitui in Francia.

Din S p a n i a scriile mai nōue suna, ca Regele A l f o n s alu XII-lea, atātu in radical'a B a r c e l o n a, cātu si in V a l o n c i a a fost primitu cu multa pompa si insufletire, si astadi elu este dejā in posesiunea faptea a Tronului strabuniloru sei, in capital'a nefeicitei tiere.

D'alta parte se latiescu faime, cā numerulu celu mare de Republicani din tierra, des' s'ă retrasu de naintea valoriloru conspiratiunei poterii armate, nici de cātu insa n'a renuciatu si nu va renuciā la principalele sale, ci — astēpta timpulu!

In fine s'ă D o n C a r l o s se misca, si printr'unu manifestu spune lumii si tierii, cā A l f o n s oste anagitu si s'ă facutu unelt'aradicaliloru, dar cā — densulu, D o n C a r l o s, va continuā lupt'a inontra radicalismului pon' la totale estirpare a acestuia!

Va s'ă dica, prin pronounciamentele ginerariloru tradatori de Republica, dupa manifestatiunile atinse, nu s'ar fi cāsēigatu, de cātu unu scurtu armistetiū pentru bieta tier'a.

Budapeta, in 31 dec. u. 1874

Cu privintia la *Apelul* domnilor si fratilor nostri din Clusiu, in caus'a alegerilor pentru victori'a Dieta unguresea, din mai multe parti ni se transmisera reflexiuni, totu cam in directiunea, pre care o indegetaramu noi in nrii precedinti, cumca adeca: adunarea intentionata d'a se tienie in 15 fauru la *Alba-Julia*, ar fi de totu *pre-matura*, si — tocmai in acelu timpu nici n'ar ave obieptu oportunu de deliberatu, fiindu ca pre atunci tocmai voru decurge conscrierile de alegetori prin comune, anume in partile Transilvaniei, si fiindu ca a lua inca de pre atunci *pusetiune facia cu algerile*, ce dora cãtra septemvre se voru incepe, ar fi in contra unei bune politice nationale.

Noi luandu notiia la acestu locu, despre aceste voci, nu potemu a nu ni repeti parerea ce am emis in nrulu 92, despre o adunare mai angusta — a publicistiloru si resp. politiceiloru nostri nationali mai practici, colo *catra maiu*, seu dora indatu dupa pasci, pentru scopulu de a increã *combinarea unei programe comune — atãtu pentru diaristic'a nãstra politica, cãtu si ca de propunere la o adunare, ce dupa aceea, buna dra pe 3/15 maiu seu pre iuniu s'ar convocã* -- macãr in modulu si la loculu propusu prin apelulu din Clusiu.

Recomendãmu acesteã seriosei si obiectivei atentii a inteligintiei nãstre nationale din Transilvania, desclinitu domniloru cu iniciativ'a din Clusiu! —

Se face de scire, cumca in diu'a de 1. si 2. ianuaru spedãmu tuturoru domniloru, cãtu comandara pana aci — brosiuric'a: *„Nou'a lege electorale“*, adeca „Articulu XXXIII de lege din 1874.“

Specialmente reflectãmu, cã afara de 44 comande cu bani gat'a cu cãtu 1, 2 si pan' la 60 de esemplaria, mai spedãmu esemplaria in nru insemnatu, pentru d'a fi petrecute cu cãtu 20 cr. unulu, dupa cererile de pana acuma — inca la urmatãrile adrese:

Doct. M. ... rochu in B...
Doct. ... iu, avocatul
Doct. ... rianescu
Doct. ... Ionasiu,
Doct. ... oane Tu-
ducescu, docinte in Lipova; Petru
Petrescu, cass. la „Albina“ in Sabiu;
Codru Dragusianu, v. capitani in Fogarasiu; Mass. Poppu, profesore in Nasoudu.

Tãtu expeditiunile se facu francato pe costulu nostru.

Asteptãmu comãde mai de parte, fiindu in stare a coresponde in data. Acãsta lege — acuma chiar, candu se prepara conscrierea alegetoriloru, am dori sã nu lipsesca diu maneie nici unui cãrturariu romanu! —

Budapeta, in 31 dec. v. 1874.

Orientele este, care astadi apesa ca unu alpu peptulu austro-magiariloru nostri, cauzandu-li inrigiri si nelinisece.

Oraclulu dlui c. *Andrassy*, „P. Lloyd“ de astadi, vrendu a se usura — nainteã publiculu siu — de aceste grele inrigiri, o face chiar asiã, incãtu cetitorulu cugetatoriu cauta chiar sã reconosca pericolulu.

„P. Ll.“ se mangaiã cu dõne credintie, nã: cã bun'a intielegere intre *„cele principali trei poteri mari“* — intielege Prusso-Germania, Russia si Austro-Ungaria, — care are de baza — lasarea in pace in statu quo — a cestiunei Orientelui, — va fi sincera si durabile! Dar aci in data esa cãrligulu din sacu, prin adaugerea, cã — „altminte, cum s'ar incereã o intrevonire unilateralã, s'ar nasce mare divorgintia de interese, specialminte intre Austro-Ungaria si Russia, si — consecutiile ar fi — complicatiuni neprocalculabili!“

Apoi cã tocmai acãsta este dr—culu! Cã dora nime n'a mancatu nebunele, cã sã creã, cum se vede a tienie marele Andrasy, cumca Serbia si Romania ar potã sã intre in actiune armata contra Turcului — fora consintiulu expresu seu tacutu alu celoru din Berlinu seu Petropolu!

Alt'a cu ce se mangaiã „P. Ll.“ — e, cã: interesele Serbiei si Romaniei — atãtu de potericu diferu, incãtu este comicu chiar, a crede posibilã intre elu o solidaritate reala; fiindu cã — ambele tindu a-si construi mari-

mea lorã, pentru misiunea lorã viitorã, din acelesi elemente!“

Aci fie-cine va pricepe, ce rea, absurdã si fara nici o baza realã este acãsta mangaiare. Dãca ar fi, cum dice organulu dlui Andrassy, apoi — ce ar fi sã cugetãmu despre solidaritateã Austro-Ungariei in sine? — dar inca despre solidaritateã alianciei intre acãsta si cu Germania si Russia?!*)

Marturisimu, cã pericolulu ce pentru noi, pentru statulu nostru austro-magiaru, impare a se pregãti in Oriente, nici o data nu ni s'a prezentatu atãtu de seriosu, easl prin argumentele organulu dlui Andrassy; si acãsta cu atãtu mai vertosu, cãci „P. Ll.“ nu potã a nu reconosce, cumca Turculu intrãdeveru face nebunã peste nebunã si provõca formalmente furtuna asupra capulu seu!

Aci, la acestu locu, „P. Lloyd“ dõce nisce cuvinte despre Turcia, cari de minune se potrivecu asupra Austro-Ungariei, desclinitu asupra stepãnirci magiare de astadi, facia de popõrãle nemagiare.

Domni de la potere — adeca sciti domnii turci din Stambul, socotescu intru sine: „d'apoi cã noi potemu sã escedemu cãtu ni place, potemu sã facemu extravagantiã si nebunã, dupa draga plecareã nãstrã turcesã, cãci — ghiarui, adeca — crestinii, cei inca neturciti, trebuie sã suferã si sã plãtesca; cãci — diplomati'a nu lasã a se schimbã statulu quo.“

Da, intrãdeveru, bine dice organulu dlui Andrassy, si si mai nomeritu candu pune sigilulu pe blastematiã de domni barbari, numindu-li acea politica stupida-istotia.

Da, stupida-istotia este politic'a domniloru, cari facu escese si abusuri de potere, pe cont'a popõrãloru. —

Aradu, 30 dec. 1874/ 11 ian. 1875.

Adi Consistoriulu eparchialulu intrunitu in siedintia plenaria, primi binecuvãntarea Escelentiei Sale, parintelui metropolitulu *Mironu Romanulu*, carele in persoãna veni dela *Sabinu* pentru de a-si luã remasu bunu de la membrii consistoriulu, precum si de la intregu — si popõrulu eparchiei aradane.

Dupa cetirea litereloru Esc. Si desipse terminulu *„alegerii de Epi“*, adeca convocarea *sinodulu eparchialulu electoralu* pe 2/14 februaru a. c. la „*Intemplanarea Domnului“*; firesce in contielegere cu Consistoriulu din Oradea-mare.

In siedintia plenaria veni la ordinea dilei sã cestiunea cea odiõsa cu *bani bisericesci* din *Banatu-Combosiu*, acãrei inchirare si limpedire se relegã competintiei ord. a senatulu epitropescu. Despre acãsta si cea asemenea odiõsa referitiõria la *lancahidu*, voru dã desluciri lini-scitiõrie si chiarificãtorie — cãtu mai curendu. — P. —

Budapeta in 11 ian. n. 1875.

Bugetulu Romaniei libere pentru 1875, precum se statorã acãla in siedintia din 19. 31 dec. a camerei deputatiloru — este in sumele totale:

Cheltueile preliminate: 96.911.797 lei n.
Venituri „ „ 93.579.456 lei n.
Si asiã deficitu: 3.332.340 lei n.
Acoperirea deficitulu se va face printr'o lege specialã. —

Punemu aici in data, pentru ca onorabilii cetitori sã potã face comparatiune — bugetulu Ungariei, cum s'a statoritu acãsta pre 1875, in comisiunea bugetãria; — punemu si aceste cifre, roduse, apropiativminte dupa cursulu de astadi in franci seu lei noui:

Cheltueile in nru rotundu, 530 milliõne.
Venituri „ „ „ 470 „
Si asiã deficitu: 60 milliõne, adeca in florini v. a.: 25.417.402.

Nota bene: Teritoriulu Ungurescu

*) Curiosu! Tocmai astadi „Re...“ organulu contelui Lonyay, in anulu seu de fondu, vorbindu despre re... la Austro-Ungariei cãtra Prusso-Germania eclesiãã, intrebãndu: „cã dora p... Carolu de Hohenzollern n... dispuse la Dunarea de diosu pent... mare securitate a Dualismulu austro-magiaru!“

este aprõpe de trei ori cãtu alu Romaniei; productiunea in naturalã a Ungariei se urca in ani buni, cam la acelesi proportiuni; dãrile publice in Ungaria sunt cam de trei ori mai mari de cãtu in Romania; trebuintiele bugetulu ungurescu — netto de cinei si diu metate ori mai mari, er deficitulu preliminaru pentru anulu 1875 — cam de dõue-diee ori mai mare de cãtu alu Romaniei!

Am aretatu la rondulu nostru, cã — cifrele deficitulu in bugetulu ungurescu — sunt numai pe chãrtia cum se statorescu; in fapta ele de comuna devin in dõu ore!

Ce fericire! Ce fortia atractiva aci la noi — pentra popõrãle din Oriente, pre cari credemu cã am fi chiamati a le civilisã! —

Romania.

(O privire fugitiva asupra si tuatiunei.)

Nemie'a mai — curiosu si enigmaticu, ca starea Romaniei, de candu cu stepãnirea de astadi a tieroi.

Noi marturisimu, cã — am studiatu si er studiatu, si de non studiatu *situatiunea*, si rezultatulu — nu o data a fost, cã ni-am propusu, a nu o mai studiã, fiindu cã este unu studiu nemultumitoriu si nu duce decãtu la contradiceri si contraste!

Ei, dar ce ajungu propunerile spiritulu nemultumitu, candu anim'a — mereu te imboldesce, mereu nu te lasã a fi indiferente facia de unu obiectu de interesu intimu, de predilectiune naturalã.

Deci er ne-am apucat si er am esamiatu si studiatu, si — er n'am ajunsu la rezultatulu securu!

Ce este cu Romania acãsta?

Se dovolta, progresõdia, prosperõdia ea — intrãdeveru, precum ne increditiõdia õmenii si organele guvernulu, de patru ani la potere? — seu cã seriosu ca a pornitu si tinde oblu spre decãdere — culturale, morale si materiale, — precum mortisiu sustienu opositiunãlii, — nota bene, cari in publicistica sunt multu mai tare reprezentati, de cãtu par-

... sãta de ... in ... sãta de ...
... sãta de ... in ... sãta de ...
... sãta de ... in ... sãta de ...

... sãta de ... in ... sãta de ...
... sãta de ... in ... sãta de ...
... sãta de ... in ... sãta de ...

Dar astadi, dincõci, am ajunsu la unu stadiu, unde asemenarea cu din colo — lipsesce. Anume, precãndu dincõci nime nu mai cutõdia a negã, cã tier'a este inconjurata de calamitãti mari — si finantiari, si politice; cã i este in periclu chiar essistintia de sene, de care periclu potã sã fie forita numai prin sacrificia *straordinari*, prin contributiuni — nu mai multu din venitu, ci din capitalu, va sã dica — propriamente — printr'o *espropriare seu confiscare* — pe caleã legii, — er pro langa — acãsta, diteritele elemante, — ce formõdia statulu, nu se mai potã potrivi si intielege la olalta; — candu dincõci am ajunsu la acestu stadiu desperatu: din colo, guvernulu si organulu seu — nu scie afãã cuvinte sã laude buna-starea peste totu a tierii si a administratiunii, specialminte a finantiloru, — precum de curendu aretãramu acãsta cu citate pre memorabili din „*Presa*“ de Bucuresci.

Cum sã ni splicãmu acãsta?

Sã dicemu dora, cã — stepãnirea de i in Romania datõdia numai de patru pre candu cea magiara de din cõci dejã de sãte si dimetate; cã — mai nainte cu 3 si patru ani, intocmai asiã organele magiare de dincõci, nu sciau sã laude destulu progresu si prosperarea tierii sub conducerea deãtãrilor; cã — asiã sunt fanfaronii de coticari, cãtu mai secura li este si mai multu li se pie crid'a, bancrut'a, cu atãta mai multus

si-bucina in lume solidaritate si firmitateã economice si creditulu, etc. etc!

Simptomele rele nu lipsescu, si — opositiunea nu lipsesca a la areta lumii; — ei, dar aci iute este in demãna gur'a oficiale si emi-oficiale, cu logieã ei, ce — pururiã sciesse dovedesca cã — opositiunea, preocupata, cam cum dupa fireã ei trebuie sã fie, a constatatu reu, seu a mistificatu insemnetatea simptomeloru.

Opositiunea striga: „*Ati seracitu tieri'a!*“
Cei dela potere respendu: „*Am eciliu bratu bugetulu!*“

Opositiunea acusa: „*Ati facutu detorie in 3—4 ani, 120—130 de milliõne!*“

Cei de la potere afirma: „*Am facutu investitiuni utili, si pentru d'a regulã detoriile flotãnti, remase de le guverniale de mai nãinte!*“

Opositiunea: „*Ati urcatu sarcinele in-fricosiatu si trebuintiele administratiunii dela 65 la 95 milliõne!*“

Cei de la potere: „*Da; dovedã invedërata de progresu si prosperare a tierii!*“ —

Guvernamentaliã arãta, cã — „*ordineã sub stepãnirea lorã — n'a mai fost; Camere productice ca ale lorã nu s'au mai pomenu!*“
Si mi-ti insira la legi eroiate, cu sutele; dupa titlele lorã — cele mai importantã.

Opositiunãliã reflectã, cã — „*ordineã este prin arbitriu si terorismu, cu calcãrea legiloru cã — camerele si legile resuffa reactiune; sunt dictate, er nu prin votu liberu; apoi — firesce cã — cele dictate se potã produce usioru, cu gramadã!*“

Ei bine: unde suntemu! Care este adeverulu?

Am dori sã fimu drepti; nu potemu ave interesu mai mare; de predilectiuni, si peste totu de preocupatiuni — credemu cã ne-am emancipatu; si cum cã nu ne insielãmu, ni este marturia cã — nici nu i place de noi partitei si pressei guvernatulu, nici — opositiunii si pressei ei.

Sã nu se mire nime de acãsta. Ciãrlãtanismulu nu este fireã nãstrã; luãmu lucrurilo, cum sunt, seriosu.

Nu potemu sã uitãmu nici o data

... sãta de ... in ... sãta de ...
... sãta de ... in ... sãta de ...

... sãta de ... in ... sãta de ...
... sãta de ... in ... sãta de ...
... sãta de ... in ... sãta de ...

Noi credemu parolei, si — o data cu ca pulu n'am dori sã se potã dice, cã — cu scireã am impedeatã ori ingreniatu implinirea ei. De aceea noi — credemu cã trebuie sã fimu, si cã — scimu sã fimu *nepreocupati*; dar cã — nu ni este iertatu a fi — nici orbi, nici *indiferenti*. — Acãsta potã sã splice fie-cui tienut'a nãstrã. —

Si acum, ca de inchoiãro — inca ceva.

A strigatu de curendu — opositiunea, cã: din unele parti de la Dunare, anume de la *Olenitia*, multime de tierani au emingratu peste Dunare, in *Bulgaria* si *Serbia*, — pentru ca sã scape de *sarcinele grele* si *administratiunea rea* din tierã!

Ar fi de desperatu dõca ar fi asiã.

Limb'a oficiale s'a pusã — firesce — in data in miscare, pentru d'a — desminti, propriamente a rectificã oinõs'a fama.

Reconosce cã s'au intemplatã emigrãri, chiar de familie, cu sute de persoãne; dar — splica cã a fost — parte pentru cã *au rudonii din colo*, parte pentru cã *se amagiuã a crede*, cumca din colo ar fi cãsegu mai bunu, sarcine mai pucine, vietiã mai usiorã, — in fine cã, multi dintre cei amagiti — au retornatu.

Acãsta rectificãre — indirectminte cuprindo reconoserea de o vietiã greã pentru poporu in patriã romana, si — nu potemu a nu reflectã, cã — pre cãtu timpu in Romania vietiã este greã, Romania va fi totu mai greã de facutu!

Cea-ce pre noi mai pucinu ne multumescã si mai multu ne neliniesceã in Romania, de candu cu er'a nãã, este *mersulu instructiunii publice*, specialminte alu instructiunii populului. In acãsta privintia chiamarea dlui *Mãiorescu* la ministeriulu pentru culte si instructiunea pu lica — desteptase intru noi

bune speranțe; însa — del marturisim, că ele la noi n'au fost essagerate, par' că și asiă cum le nutriam, au fost pr' mari, căci — cu totă încordată noastră atitudine în această privință, totu nu potemu să vedem vre unu progresu mai insemnatu măcar pre acestu terenu, dela care mai verosu se conditioné dia viitoriulu nostru, for de a cărui seriôsa, buna și ne'ncetată cultivare — in *vesci nu se va poté face Romania!* —

Êta și o corespundința directă în această privința. Ea este, a unui barbatu de speciatate și — deci ea scie și ni vorbésca mai lamuritu și mai positivu

Bucuresci, la Craiunulu anului 1874.

Amati domni de la Albina! Ori-câte epistole primescu dela conosciuti din părtilé dvôstre, mai verosulu lin vecin'a Transilvania, prin tôte sum reflectu la cele ce se petrecu din colo și la lupt' ce ati inceputu — asiă dicendu, pentru sinoconservare, pentru *essistintia-ve amenintata atitu de greu*. Mi se face intrebarea: déca — avemu din coci unu publicu cugetatoriu, carele s'ar interesá de luptele fratiloru de peste Carpati, măcar cetindu foile dvôstre? si cã óró, măcar aici, în această tíera curatu românésca, romanismulu se intaresce prin cultura nationale générale si prin desteptarea consciintei??

Ah! Este vorb'a, că — ati dorit, că — măcar să véda și sé scie — cei de unu sange, despre martiriulu ce indurati pentru conservarea sangelui, simăcar să aveti mangaiarea, că — romanismulu totu progreséza.

Pricepu, unde se tientesce. Da, este chiar ca lumin'a sórelei, că — lupt'a dvôstre valoré dia și pentru noi și cá progreséle nóstre ar dá nutrementu romanismulu peste totu!

Dar la noi — astadi mai verosulu, o usurimo a ocupatu spiritele, în cătu — cu dorere cata se martursescu, că — nu sciu, nu vedu, nu cunoscú — între toti romanii nostri cei mari — din gura, mai nici pre unulu, care se cugete la ceea ce ve cugetati dvôstra, și sé se interesé dia de-aceea ce ve interesati dvôstre, se interesé dia foile dvôstre.

Prin afecțiunea voastră de a vă interesa de această țară, vă scriu câteva rânduri de vorbă și de gânduri. Într-un număr din revista noastră, din Cernăuți, am scris câteva rânduri de vorbă și de gânduri, pe care le-am trimis în urmăria acestui număr. Într-un număr din revista noastră, din Cernăuți, am scris câteva rânduri de vorbă și de gânduri, pe care le-am trimis în urmăria acestui număr.

De crendu — la unu domnu profesore — vediu „Albina.” „Ei bine, cine se ocupa aici de „Albina”?” întrebai. — „Me ocupă eu, și-o adun și o punu bine, pentru generațiunea viitoră,” — și fú responsulu.

Api — nu o această cea mai eclatante dovă, despre decadență a națiunii romane în Romania liberă?

Ai ajunsu tempulu, să vedemu cu ochii, diu'a mediului, cum se incuiba strainulu și strainimulu în patrimoniulu românesc; în cătu d'acum se poté precalcu și conchide, că — déca lucrurile ar merge totu p'asta dungi, în seculu viitoru Romania va presentá Romaniloru ce voru mai remané pana atunci, o ică totu asiă de tristi în privința averii, și nationalității, precum ni presenta noa astai Banatulu, Transilvania și Bucovina cu Besarabia!

Apoi dacă vom mai înregistra ca faptu complinitu legea instructiunii, votata de corpule legiutorie, cu care actualulu ministru al instructiunii publice voiesce să indiestredie progresulu românesc în această tíera romana, — de securu potemu dice inca de acum, că romanismulu nu va prosperá nici în sciintia, nici în arte, nici în industria. Ce progresu se poté așteptá de la instructiune, — candu li-cele în tóta Romania se impuciné dia și interatele se desfiinté dia; institute cari pana cuma existau ca nescé pióse adeposturi pentru tenerimea studiôsa ce se redicá din opiné a romani! candu tôte, diu tôte gimnasiéle din tíera, au să se stramute în scóle reali; par' că întrega Romania peste nópte s'ar fi prefacutu în Belgia, tôte — numai din industria și meserii!

Apoi, candu e vorb'a despre scólele urbane și invetiamentulu în comunale rurale, — acolo intunereculu nesciintiei va remané ca și pana acuma; căci cu medilócele cari se dau în bugetu, nici odata nu vor poté redicá o instructiune de înaintare seriôsa. Fora bugetu suficiente nu se va poté inaugura unu progresu în ori ce ramura de cultură; apoi la

bugetulu instructiunii, pe anulu viitoru, în locu să se mai adauga, se reduce cifr'a cu vre o căte-va sute de mii! Despre tôte acestea opositiunea în șiedința de mercuri 18 dec. a tîenutu desbateré seriôsa și furtunôsa cu majoritatea guvernamentale a camerei, chiar facia cu ministrulu instructiunii publice; dar — cu tôte argumentele cele tari, guvernulu a reportatu victoria. — Vom vedé dupa serbatóřile Craiunulu, ce va remané si ce se va mai modificá la desbaterile legii pe articli; căci toti cetatienii, — cari au copii de scóla, sunt ingritii despre crescerea ce li se croiesce. Betii parinti au ajunsu, în cătu ei senguri nu mai sciu, la ce să se aplice copilasii; — căci ei vedu că guvernulu prin această lege, tindendu a micșóra numerulu competitoru la funcțiuni de statu, — dorindu dóra a pastrá acestea esclusivmente numai pentru copii celor cu influința protectiunii puterniceilor diloi, — în locu să sporéscă, reduce instructiunea și cultur'a.

Cu aceste espuse mi-încheiu responsulu ce, prin pretiuța fóia a Dvôstre, am vrutu să-lu adresezu multora. Diu pe seurtu, că în privința educatiunii și a înaintării neamulu romanu în cultura, tôte medilócele seu uneltirile sémena la noi cu cele din colo, pre cătu am potutu sé le cunoscú, ca ou cu ou. Am poté sé dicemu magiarulu cu poetulu nostru:

„Pasere din colivia,
Sórtea ta cu sórtea mea,
A legatu o amicia,
Carea — credu că va tîené!” — bp.

Graz, în decembrie 1874.

(La cesțiunea înființării universității în Bucovina.) Vinu, stimate domnule Redactore, a vi reportá urmatorulu evenimentu din viața publica a junimeii romane studiôse d' aici.

Articululu Dvôstre din nr. 88 alu Albinei, referitoriu la pericolulu de germanizare a Bucovinei prin înființarea unei universități germane în Cernăuți, a aflatu unu resonu de mare interesu. Într-un număr din revista noastră, din Cernăuți, am scris câteva rânduri de vorbă și de gânduri, pe care le-am trimis în urmăria acestui număr.

1) A se petitiună la locurile competente, (la Diet'a austriacă, la metropolitulu Bendella, oventualmente chiar la Majestatea Sa, Imperatululu,) ca la înființându universitate din Cernăuți, limb'a română să fie limb'a de proponeri pentru studentii romani, și această celu pucinu la facultatea juridica și filosofica, déca cumva la cea medicinala pentru începutu n'ar fi posibile.

2) A se apelá directmente cătra întréga tenerimea studiôse romana de dincoaci de Carpati, anume cătra studentii romani de la facultățile din Viena, Pesta, etc., ca si densii să ajutore întreprinderea noastră, constituindu se în comitete, cari cu arm'a logiceii și a moralei, să agite pentru realizarea acestei ideii.

Cu esoperarea afaciloru necesari sa insarcinatu unu comitatu, constatatoriu din persoanele dd-loru: Dr. Demetriu Balasiu de Li-sa, G. A. Orescu, si A. Diaconu.

Audiendu despre întreprinderea noastră fratii Serbi si Italiani, (cu cari noi Romanii traime în cele mai intime relațiuni,) s'au dechiaratu déjà fôrte multi, dintre Serbi aprópe toti, că si ei bucurosu vor subscrie petitiunea noastră, déca cugetam că vr folósi causei nóstre. Asiă dara sporamu că petitiunea noastră va fi subscria de unu numeru insemnatu de studentii de la facultățile de aici.

Credu că nu va fi far' de interesu, pentru publiculu nostru, déca voiu comunicá cu o cale si unele estrase din discursulu tenerului nostru A. Diaconu, tîenutu în amintit'a adunarea a tenerimeii:

— — — La vr'unu ajutoriu din partea statului, pentru înființându unei universități romane în Transilvania, sub împrejurările de facia, nici nu ne potemu cugetá; pré intieptulu guvernulu din Budapesta afla mai necesariu, a întrebuintia cruntii denari ai sermaneloru popóre — pentru edificarea de bulevardo — în frumoșu capitala magiara

și altoru întreprinderi de lussu, decâtu pentru înființându de institute de invetiamentu pentru popórele nemagiare din țierele de sub corón'a santulu Stefanu.

„Sub aceste împrejurări, semtiramu o vina bucúřa, audindu că se va creiá o universitate în capital'a Bucovinei.

„Dupa cum scrisera unele diare vienesa, metropolitulu Bendella ar fi déjà contielesu a pune la dispozițiunea guvernului austriacu o parte din insemnatulu *fondu religionariu* gr. or. din Bucovina, pentru redicarea noiei universități. Asiă dara univorsitatea din Cernăuți se va înființá cu bani romanesce, prin urmare, dupa dreptate ar avé sé fie romana. — Dorere însa, lucrurile stau altu-feliu! Dreptatea nu infloresce astadi!

„Cu ocaziunea desbateriloru din Diet'a austriaca, ministrulu Stremayer declará foranici o șfélá, că limb'a invetiamentulu la înființându a universitate, va fi eschisivmente cea germana; pentru că numai astfelu si va impliní Austria misiunea sa, de a latí cultur'a germana în Oriente!”

„Ast'a aró sé insemne, că nou'a universitate nu se creiédia numai pentru redicarea culturei în Bucovina, ci pentru a propagá directiunea germana în Oriente; pentru de a germanizá mai antaiu Bucovina, apoi successive și țierele invocinate.”

„O universitate eschisivu germana în Cernăuți, nu ar fi alt'a, decâtu unu pioniru puternicu alu Germanismulu, pre calea sa cătra Marea-Négra; unu pasu mai multu pentru realizarea massimeii filosofulu germanu Fichte:

„Deutschland bis zum schwarzen Meer.”

„Temisiana și Bucovina, dóue dintre cele mai frumoșe și mai avute fice ale betranei Dacie, sunt de presente cele mai espuse și mai periclitate de Germanismu. În ambele colonistii germani, protectionati de susu, se immultiescu din anu în anu totu mai tare, — într'unu gradu inspaimentatoriu pentru stravechiu locuitorii romani. Tîenuturile cele mai fructifere din aceste țieri, sunt déjà ocupate de nemti. Nemtii se latiescu și inavutiescu, ér Romanii în aceeași proportiune scadu și seracescu. Pamenturile romane devinu totu mercu posesiuni straine, devenindu astfelu poporulu nostru unu poporu de proletari, de omeni ajunsu la sapa de lemnu! — Déca vor merge lucrurile totu asiă, si Romanii vor remané totu în letargi'a de pana acuma, apoi în decursu de cătu-va seculi vom deveni aceea ce au devenitu popórele slave dintre riurile Elba și Wistula, adeca vom fi mereu asimilati séu prefacuti, securu de potorniculu elementu germanu. Germanismulu, domni méi, Germanismu si ér Germanismu e celu mai mare și puternicu inamicu alu națiunii romane — în viitoru! Politicii austriaci, asemenea ca si cei magiari, nu mai considera astadi instructiunea publica pentru de a creiá prin trens'a cetatienii inteligenti, ci — de unu medilocu pentru stérpirea nationalitătiloru negermane si nemagiare.”

„Acestu periclu supremu, speru că va desteptá odatu Romanimea. Romanii din Austro-Ungaria ar trebui sé pretinda resolutu și energeticu, petitiionandu din tôte părțile la Imperatiá, la *persón'a ce stá de asupra luptelor de nationalitate si partida*,” ca poterile esecutive sé respectedie legile sanctionate, ce prevedu în modu lamuritu egal'a îndreptative a nationalitătiloru în tôte afaceriile de statu, deosebitu ale invetiamentulu scolasticu inferioru și superioru.”

„Déca vom privi si de astadata cu nepăsare la curs'a ce ni se pregatesce prin înființându unei universități germane în Bucovina, atunci nu va trece multu tempu, si germanismulu va nimici tôte sentimeentele nationali din animele teneréi generatiunii.”

„Archiducele Rainer, calatorindu în anulu curinte prin Bucovina, anume si prin Suceava, vechi'a capitala a Moldovei, resiedint'a marelui Stefanu, a dechiaratu solenelu naintea auteritatiloru scolari dela gimnasiulu de acolo, numitu gr. or. romanu, — că unu poporu nu se poté cultivá în alta limb'a mai bine, decâtu numai în limb'a sa specifica nationala. Prin urmare ar fi la tempu, ca Romanii sé faca întrebuintare de această nalta declaratiune, petitiionandu, ca la nou'a universitate din Cernăuți, ce se va redicá mai cu

*) Déca ar stá!

și aloru întreprinderi de lussu, decâtu pentru înființându de institute de invetiamentu pentru popórele nemagiare din țierele de sub corón'a santulu Stefanu.”

„Avenu totu dreptulu a protinde asiă ceva, — abstragandu de la tôte altele, si pentru aceea, căci dupa cum se suna, nou'a universitate se va creiá din medilócele marelui fondu religionariu gr. or. romanu, a cărui basa s'a pusu prin principiul Moldovei.”

(Aci urmă o scurta schitiá istorica asupra fondulu relig. bucovineanu.)

„. . . . Si asiă o parte a acestui fondu romanu de multe milliône s'ar prefaca prin pangermanistii din Viena în o *arma puternica în contra Romanismulu*.”

Déca într'adeveru s'ar întemplá acest'a, atunci osamintele aceloru bravi Romani, cari au creiatu acestu fondu, osamintele marelui și santulu Stefanu, immormentatu în pamentulu nefericitei Bucovine, vor blastomá din sarcofagu pre nescé urmatori lasi, pre o generatiune degenerata; se vor cá, că au versatu atâta sange românescu la Resboieni — Valea-alba s. c. l. pentru națiunea și religiunea noastră — pentru foricerea unui neamu nemultiamitoriu!”

„Susu deci Romani, la aপরarea Romanismulu! . . . .“

„Despoierea Romaniloru de drepturile și fondurile lor, împedecarea lor de a se cultivá în limb'a lor matorna, nu est: nici în interesulu imperiului, și nici chiar în alu dinastiei.” —

M. Scaevola.

Meedia, în 20 dec. v. 1874.

Onorabila Redactiune! A petrunsu pretóřdenia fain'a, ce o latira din vecinele bái Erčulan, cumea ach căte-va septemani, cei din vecin'a Romania, ca mana armata dederă navala pe teritoriulu nostru, alu santei coróne, ca sé ne cucéréscă pro noi și sé ni rapésca pamentulu.

Multi, cari conosciu ómenii și împrejurările vor fi risu de desiaciat'a faina; ei, dar lucrulu nu e gluma nici siaga! Teomătesce vestea pe tiva, s'ar începu a ceea ce se templá, asupra reportatiunii a factulu de stépanirea noastră de *sepanie* noștru barónu, administratoru de *car fi dispusa* forá așezare, ca — sé se organizeze unu despartimentu de militia, pedestri si calareti, cari — sé împedeco atacurile veciniloru romani!

Apoi sciti, ce felu a fost acelu faimosu atacu de ocupare și curcerire?

O societate de venatori urmarindu unu ursu vulneratu, au trecut — dóra fora a fi și observatu — lini'a demarecationale dintre ambele țieri! Atât'a este totulu. Luernu celu mai nevinovatu sub sóre, lucrul ce s'a întemplatu si pana aci mai de cătu ori, forá inasa ea administratiunea militaria imperatésca candu va sé fie strigatu alarma! și sé se fie facuta de risu și bajocura poporulu!

Apoi acesti ómeni vréu sé cucéréscă și stépanésca Orientulu! Acestia, cari se sparia de tóta sniferea de ventu și cari — apésa si vatemia în molu brutalu popórale, de frica de ele!

Beiusi, în 25 dec. 1874.

Multu stimate domnule Redactore! Totu un'a candu provedința s'a induratu spre bunulu nostru poporu, i a tramisu periodiaminte atari metoóri, atari straluciti barbati, cari indiestrati cu virtuti alese, s'au nisuitu a reincaliá gintea românésca la acea pusețiune în concertulu poporeloru, ce-i comete dupa numerulu, dupa insemnotatea și dupa multele insusiri ominentii, ce cu frunte înaltia potemu dice că le posiede. Acestoru nisuintie eminentii avomu mare parte de a multiei, că consciința nationala în corpulu națiunii romane, nici odata n'a încetatu cu totulu, că în butulu tuturoru restristiloru din trecutulu, în butulu tuturoru opintiriloru adversariloru nostri seculari, toti Romanii au remasu un'a: un'a în limba, un'a în datine, un'a în credințele și aspiratiunile lor!

Memóri'a unui astfelu de barbatu a serbat'o si junimea studiôsa de la Gimnasiulu de aci, respective societatea de lectura; — intielegu pre Samueltu Vuicanu, regeneratoriulu ideei nationali la Romanii din Crisiana, — candu la 9 ore tîenundu-se parastasulu îndatinatu în biseric'a gr. c. locale, pre langa

**) Demultu déjà s'a prefacutu! — Red.

asistinta unui publicu numerosu, dupa fin-reaservitiului divinu. publiculu si-a indreptatu pasii catra edificulu gimnasiale, spre a ocupa locu in sala decorata specialmente pentru acesta solemnitate, decorata cu imagini nationali, cari fecera cea mai placuta impresiune asupra ospitelor presentii. La 11 ore sosindu r. s. d. presiedinte *Teodoru Kóváry*, canonicu si diriginte gimnasiale si corulu instrumentale intonandu unu imnu ocazionaliu, dlu conducetoriu, *Vasiliu Lesianu*, printr'unu discursu demnu, in care cu cuvente alese, descriendu cultulu barbatilor mari, scopulu societati si poterea vitale a Romanului, dechiarã siediutia de deschisa. Siediutia a decursu conformu programei, esecutandu-se cu o acuratetia, care a satisfacutu pre deplinu acceptarei ospitelor adunati; fiindu diletantii in continuu intimpanti de aplause frenetice; la finea carora domnulu conducetoriu, ascendiundu de nou tribun'a, multiami publiculu pentru interesarea atatu de viua si partinirea atatu de caldurosa, ce a manifestatu si manifesta facia de intreprinderile junimeii studiöse, pra carea o conjura, ca se urmedie in tote factele si pasii — marelu barbatu si mecenate. Publiculu in urmare a acostora se indepartã, ducendu cu sine cele mai dulci suveniru.

Tenerimea este decorea nãstra, fiindu cã este venitoriulu natiunei, carea deci cu atatu ne indreptatesce la o mai mare sperantia, fiindu cã se conduce de nescari barbati bravi, in fruntea carora stã unulu, incaruntitulu in merite, atatu pre terenulu basericescu nationale, cãtu si in sublim'a misiune a instrutiunei, unulu carele pre langa tote ocupatiunile sale multe, cu tactica fina, cu intieleptiune rara si cu amore parintescã supravighiadia destinee acestei societati. In semnu de multiamita pentru òrele placute i-poftimu, ca se-lu potemu vedã cãtu mai multu tempu in fruntea acestu-i Institutu. Facã ceriulu, ca natiunea romana se posiedã totudeaun'a o astufelu de tenerime brava si asemenea barbati zelosi! (Aminu! Red.) —

Unulu dintre cei presentii.

L. Lugosiu, in 20 dec. 1874.

(Alegerea de notariu cercuale in *Ceresiu-Temesiu*, comitatulu *Carasului*.) Èr ni dede o proba, ce pucinu li pasa domnilor nostri magari de santieni'a legiloru tieriu. Legile sunt, pentru d'a insielã lumea, se ne credã de civilisati, si pentru d'a amagi poporulu, se credã cã are dreptu! Vai de dreptulu poporulu — in manele spurcate ale domnilor!!

Dupa-ce toti dregatorii si servitorii erariali in presã a alegerii cutrierara comunele notariatulu, „cortesiudu“, adeca pre d'ò parte promitiendu care de care lemne din padurele statulu celoru ce voru votã langa omulu stepanirii, èr pre cei renitentii amenintiendu ii in totu modulu,—sosi diu'a de 16 a curiutei, diu'a de alegere.

Acã—ce se vedi! Dlu pretore *Szende László*, altfelu nepasarea impelitiata in oficiu, — acã pasi la medilocu cu o velva rara, recomandandu pre unu anumitu *Vancea*, ca ginere a colegulu seu *Szivos*, din *Lugosiu*, èr in contra celoralalti competinti facendu felu de felu de exceptiuni si in fine — fortiendu punerea in candidare a lui *Vancea* si a duoru — cu totulu neonocutu poporulu, — apoi aduse pre alegetori la votare, dar cum?! Aduse voturi nejustificabili si prin, abuserile cele mai evidentii, medilocu, de toti òmenii de bine, stimatorii legiu, unii tacendu, altii protestandu — parasira loculu de alegere, èr 57 de voturi ajutara dlui pretore *Szonde* a triumfã — asup'rã dreptulu si a-si scõte pre protegiatulu seu de notariu!

Firesce cã protestulu celoru vatematii si indignati — nu se ia in consideratiune, — cã dõra nu de aceea facu domnii abuseri, ca se respectedie protestele! — dar tocmai pentru aceea eu tienu de lipsa, a constatã in publicu, cum domnii calca in piciorã santieni'a legiu si juramentulu loru de dregatori dupa lege.

Cea ce mai multu a suprinsu la acesta ocaziune a fost, zelulu, velv'a, ce desvoltã dlui *Szende* la acesta cortesia ex officio; precandu — drumurile in cerculu seu au devenitu ne

mai passabili, — socotele chiar ale notariatulu acestuia mai nerevedinte de candu este dsa pretore, — preliminariulu pe 1875 nici pona astadi incuviintiatu, etc.

Cei-ce la acesta ocaziune, cu multa caldura si energia aperara legea si dreptulu poporulu, si incercara a infrenã abuserile — au fost, mai vertosu duoi preoti romani; *J. Ignatonu* si *G. Gasparu*; adevirati pastori ai turmei, dar — turm'a erã scõsa din staulu, si — numai pucine capre retacite — jucau dupa cum li fuerã lupulu! *Unu martõre*

Careii-mari in 8 ian. n. 1875.

Onorabili Redactiune a Albinei! Venimiu prin acest'a a Ve rogã. sã binevoiti a luã notitia in pretiutele colõne — despre urmatõriile:

Societatea de lectura dela gimnasiulu mare din *Carëii-mari*, intemeiatã numai in anulu trecut, conformu statutelor sale, si a inceputu siediutiele si estu timpu, la inceputulu lunei lui decembrie 1874, alegendu cu unanimitate, de voturi oficiali, pre urmatorii membrii ai sei: de vice-presiedinte pre *Ioanu Buteanu*, studente de clasa a VI, de notariu corespondinte pre *Alex. Gozaru*; de notariu pentru siediutie, pre *Dem. Filipu*, de perceptore pre *G. Buteanu*, si de bibliotecariu pre *G. Bères*, toti acesti din urma studenti de clasa a V.

Notificandu acesta deschidere a societati nostre tenere, venimiu totu odata a rogã, ca se nu pregetati a sacrificã puciuu locu si impartesiriloru acesteia in colõnele multu pretiutulu diariu „*Albina*.“

Teodoru Dringou m. p.

conducetoriu.

Alexandru Gozaru m. p.
notariu corespondente.

Janu in decembrie 1874.

(Rectificare si resp. respingere.) In nrulu 94 alu organulu „*Albina*“ aparã o corespondentia de L. Oravitia cu signatur'a „p. p.“ unde se tractedia despre alegerile de judi comunali prin comunele cerculu meu, si anume mi se fece imputare din partea dlui corespondinte, cã in comunele *Mircovatiu* si *Berliste* a-si fi impededatu prin fortia armata si volnicã esericierea dreptulu legale; prin ce nascendu-se conflicte agere, asi fi arestatu si maltratatu mai multu din poporu! —

De òrece starea adevorulu nu põte valorisã esepetorãriile dlui corespondinte „p. p.“ din caus'a cã: in *Mircovatiu* s'a alesu antistia comunala cu *acclamatiune*; era in *Berliste* cu o majoritate eminentã, si astu-feliu fiindu alegerea in ambele comune acompaniata de cea mai mare ordine si linisce, nu am aflatu de necesariu a face macar o admonitiune ale getoriloru, necum sã me demitu la „arastãri si maltratãri.“

Dechiaru deci pre falsificatoriulu adevorulu — in persõna dlui corespondente „p. p.“ pana atunci de calumniatoriu reutatosu si impertinente,**) pana candu nu va deveni realminte in pucetiunea arogata, de a documentã abuserile assertionate si atribuite persõnei mele!

Ce se atinge in fine despre placerea octroata mie, ce asi aflã-o secerandu laude, mi-permitu a notã, cã: in esericierea agendelor mele oficiöse, nu aspiru la nici o recunosciuntia, si sum totu de a un'a paratu cu consciuntia curata, a ratiocinã despre totu pasiulu intreprinsu! Scopulu si ocupatiunea mea nu e venare dupa popularitate, ci in cãtu, mi-competu, in sensulu legiloru, procederea stricta-corecta si esoperarea respectãrii a acestora. —

Béla de Bíró.

judu cerc. administr.

*) Dechiaratiunea si resp. condemnarea este esagerata. Noi — potemu admite, ba dupa esepetatiunea de facia — trebue a se supunemu, cã corespondentia nostra a fost sedusu, seu mistificatu prin informatiune falsa: dar despre onorabilitatea si chiar leialitatea sa avemu probe, cari eschidu absolute presupunerea de tendintia reutatiösa, de „misiella“, „ticialosia“, „infamia!“ — *Red.*

Multiamita nãstre cordiale,

tutororu amiciloru si connationaliloru nostri, cari prin scrisori si cu telegrafulu ni gratularã la anulu nou, estu timpu mai multi ca ori candu alta data, mai vertosu din partea celoru de la opinea! Gratulãmu sã noi acellora, si peste totu tutororu Romaniloru buni si de omenca! *Red.*

Varietati.

(*Necrologu.*) Din Valiugu, comit. Cara siului ni se scrie despre repozarea de curendu a colu a unuia dintre cei mai buni si zelosi comercianti ai nostri, cu numele *Alexandru Dragulovicu*, omu fõrte vedutu prin starea sa materiale si prin portarea sa morala si nationala. Densulu ajunse abia etatea de 55 ani si cadiu in momentu fora urmatori.

Fie-i tierin'a usiora! —

(Aiurã si la noi!) Capelanulu rom. catolicu din *Aschaffenburg* in *Germania*, s'a pusu si elu, precum se intempla desu si pe la noi, a tienne o predica in carõnuma. In acia predica Santia sa esepetorandu-se asup'rã Imperatulu *Wilhelm*, lu numi pe acest'a *hotiv*, (*Spitzbub*;) prin ce cadiu in man'a judecati, èr acesta lu condemnã la arestu de patru luni! La noi, in dulceã nãstra mama patria magariã, tribunalulu criminalu de *Pesta*, condemnã pre bietii fosti granicari, numai pentru cã nu voiau se scie de *Regele Ungariei*, de carele n'au mai auditu in vieti'a loru, — ci de *Imperatulu Austriei* si de stepanirea acestui'a — mæcar cã esto totu aceea, ii condemnã la unu, doi si trei ani de temnitia grea! —

(*Influtiencia spiritulu de confessiune asup'rã culturei poporulu.*) In *Prussia* — nici dusmanii de mõrte ai stepanirii nu potu afirmã, cumca legile seu stepanirea ar face deosebire, încãtu pentru administratiune s cultura, — intre *catolici* si *reformati*, seu alte confessiuni; si totusi — eta pana si astadi, ce diferintia se arãta intru desvoltarea culturale la unii si la altii. Dupa cele mai nõue date-statistice, la *catolici*, intre 100 de persõne, trecute peste 10 ani, celu pucinu 18 se gassescu „*analfabtescu*.“ adeca cari nu sciu cetti si scrie, pre candu intre *reformati* — abia 7-8 asemenea! — Este unu adeveru probatu, cã nu tote confessiunile d'ò potruva favorescu culturei! —

Rogare!

Rogu pre stimatii domni, carora le-am tramisu inca in anulu 1870 -- brosiure din cartea ce-am tiparitu si eu, intitulata: „*Balade populari*“, sã binevoiesca a-si aduce aminte de cele de pe acelu timpu, de multu trecut, si — seu sã-mi tramita costulu, seu sã-mi inapoiedie brosiurele.

Am tacutu pan'acuma, fiinducã totu credeamu, cã — dõra... dõra...; ba adi... ba mane; si fiindu cã imi-cadea cam greu sã me mai intorcã pentru atare trebã cãtra acii Onorabili Domni, pre cari — cine scie: ii voiu fi superatu, tramitiendu-li spre desfacere o marã atãtu de ordinara, atãtu de greu cautata.

Rogu dara pre respectivii domni, sã me ierte. Imprejurãrile de facia me îndõmna, ba me siliescu. De n'ar fi ce e, asi lasã totã treb'a in plat'a Domnului.*)

Iassi in dec. 1874.

Mironu Pompiliu.

Convocare.

Epitropia provisoria a fonduriloru comune dieceselor *Aradu*—*Caransebesiu*, in 8/20 ianuariu a. e. la 9 òre a. m. va tienne siediutia plenaria, la care Onorabili dd. membri din ambe eparchiele, cu totã stim'a sunt rogati a participã.

Obiectele de pertractatu in acest'a siediutia sunt:

1. Reportu generalu despre tote afacerile epitropiei, in anulu, expiratu.

2. Respunsulu consistõriiloru eparchiale.

*) Rogu cu totã onõrea si pre celalalte diurnale romane din *Austrõ-Ungaria* sã binevoiesca a dã locu in colõnele loru acestei convocãri. —

M. P.

ali, datu la recoreãrea emanata din siediutia plenaria de 25 aug. 1874, cu privire la „*Aucta*“, tassulu alu III. si contribuiii benevoli.

3. Cestiunea rogãriloru pentru imprumuturi.

4. Mai multe propuneri de int-resu si importantia.

Aradu, 9 ianuaru n. 1875.

Dr. Atanasiu Sãndor, m. p. presiedinte.

Atanasiu Tudorescu, m. p. notariu.

Publicatiuni taesabili.

➤ Pentru amatori de carti ➤

In librãria lui *Pãulu Cieslaru* in *Graz*, (*Styria*), se afla de vindicare opulu intitulatu: **Resbelulu franco-germanu din anu 1870 — 1871**, cu pretulu scadiutu de 3 fl. in locu de 8 fl. Opulu constã d'in doue parti; si contine 106 portrete a celoru mai renumiti barbati, cari au jocatã rola in acelu resbelu, precua si 81 de ilustratiuni, ce rprezenta cele mai in semnate atacuri, in fine 7 charte geografice, cari arãta totu odata beurile strategice a ambelor armate. — 1-3

NB! Acii Domni abonati, cari au dejã parte prima, potu primi sã a dou'a parte cu pretulu scadiutu de 1 fl. 50 cr. in locu de 4 fl.

Concursu.

Pentru parochia gr. orientale romana din comun'a *Ciuchiciu*, — diu protopresbiteratul *Bisericii-albe*, care parochia deveni vacante prin repozarea parocolui *Iosifu Lintia*, se deschide concursu cu acea observare, cã in 16 febr. 1875 dupa calend. vechiu, se va tienne alegerea.

Emolumentele sunt: una sesiune parochiala, birulu legiuitu, si stol'a usnata de pana acuma, dela 140 de case; — si de òra-ce parochia acest'a si-are capelanulu seu, alesulu parochu va avã se deo in totu casulu 1/3 parte capelanulu de pona acuma din tote veniturile parochiali.

Doritorii de a ocupã acesta parochia au a-si tramite recusele lor, instruate cu tote documentele prescrise in statutulu org. bis. si adresate comitetulu parochialu gr. orientale din *Ciuchiciu*, dlui protopresbiteru *Iosifu Popoviciu* in *Iam*.

Ciuchiciu in 23 dec. 1874.

In contielegere cu Dlu protopresbiteru tractuale: — 1-3 *Comitetulu parochialu.*

Concursu.

Spre ocuparea postulu de invetiatoriu romanu in *St. Miclesiulu-mare* comit. *Torontalului*, indiestratu cu emolumintele de: 500 fl. anuali, 2 jugere de pametu scolasticu, 5 1/2 stangeni de lemne, din cai are a se incaldi si scol'a, doue gradini, diute cari un'a e menita spre instruirea prunciloru in economia si in gradinaritu, cortelu librõ de doue odã, cucina, pivnitia, camera, prasadu curte si gradina, — se deschide concursa pana in 4 septemani dela prim'a publicare, pana candu concurinti au a subterne recusele lor bine intocmite, comitetulu *Bisericescu* — scolasticu din aceeasi comuna, si a se presentã acolo spre documentarea desteitãrii lor.

Temesiõra, 20 dec. 1874 *Comitetulu eparchialu-scolasticu.* — 2-1.

Concursu.

Pentru vacantea parochia din comun'a *Marcovetiu*, cottulu *Temisului*, protopresbiteratul *Versietiuului*, se escrie concursu u terminu pana la 26 ianuariu 1875, in care i se va efectui si alegerea.

Emolumintele sunt: una sesiune parochiala, de la 207 case câte unu florinu i. v. a. de numeru, si stol'a indatinata. Doritorii de a ocupã acesta parochia au a-si tramite recusele, instruate cu tote documintele recerute in sensulu statutulu org. si adresate comitetulu parochiale, la dnulu proterteru alu *Versietiuului* *Ioanu Popoviciu* in *Mercina*, postulu ultima *Varadia*.

In contiolegere cu comitetulu parochiale

Marcovetiu, in 23 dec. 1874.

Ioane Popoviciu,
protopresv.

2-3